

BIBLIOGRAFIA

GOUSSET, Marie Thérèse. *Un aspect du symbolisme des encensoirs romans: la Jérusalem Céleste.* Cahiers Archeologiques, n. 30, Picard 1982, pàgs. 81-106.

L'article comença amb una petita introducció, en la qual s'assenyala la importància que té el tema de la Jerusalem Celestial dins de l'art medieval. A continuació explica que el tema es troba present en les Escriptures, en els comentaris Patrístics, no tan sols en el text Apocalíptic, sinó també en tots aquells passatges de la Bíblia on apareix el mot Jerusalem, en la litúrgia, en els himnes, en els sermons... Subratlla també que gairebé en tot tipus de manifestació artística, aquest tema, s'hi pot trobar representat. Malgrat això, Thérèse Gousset, creu que l'orfebreria és una de les tècniques que millor pot concretar la visió de Sant Joan, entenent que s'hi poden combinar qualitats escultòriques i pictòriques. Tot seguit, ens presenta un grup d'encensers romànics decorats amb formes arquitectòniques, on el tema de la Jerusalem Celestial pot ésser identificat. Fa un estudi acurat de cadascun dels exemples, a la vegada que analitza possibles punts de referència en els consells donats, sobre el particular, pel monjo Theophilus en el seu tractat *Schedula Diversarium Artium* (Cap. LIX i LX). Malgrat que la problemàtica que es planteja és difícil de dilucidar, sembla que l'adopció del tema de la Jerusalem Celestial en els encensers de l'occident medieval, es deu, no solament a les influències bizantines, sinó també a la fusió del tema del Paradís i de l'elevació de l'element arquitectònic, en tant que decoració. Aquest concurs de circumstàncies, diu l'autora, no fan més que ajudar al fet que els consells de Theophilus, entorn de la iconografia, s'apliquin, permetent així la realització d'una bonica traducció plàstica de la visió de sant Joan. A pesar de la dificultat que sempre acompanya el fet d'aprofundir en tot objecte d'art menor, l'estudi és ben estructurat, molt enriquit amb notes a peu de pàgina i il·lustrat amb un ventall d'esplèndides fotografies.

M. Teresa Matas i Blanxart
3-IV-1984

QUADERNS D'ESTUDIS MEDIEVALS, Any III, Vol. n. 10, Desembre de 1982. Barcelona, Artestudi Edicions.

Després d'una llarga temporada de silenci, acaba de publicar-se el n. 10 de la Rev. Quaderns d'Estudis Medievals, en la qual es recull, com és costum, un seguit d'articles interessants que a continuació ressenyem.

AMBRÓS I MONSONIS, Jordi. *Obres de restauració dels edificis de la seu de l'antic bisbat d'Egara. Església de Santa Maria.* Pàgs. 583-606.

En aquest treball s'analitza el procés de restauració portat a cap a l'església de Santa Maria de Terrassa. Al final de l'article, afegeix un estudi de les teules gravades trobades a l'església.

MASCLANS I BOLÒS, Jordi. *Comentaris sobre el testament del prevere Della de l'any 991.* Pàgs. 607-608.

Es tracta d'una aportació entorn del personatge Della. Jordi Masclans, després d'una sèrie de consideracions, creu poder-lo situar a l'aristocràcia del comtat de Besalú i Cerdanya.

OLLIH I CASTANYER, Imma. *El jaciment arqueològic medieval de l'Esquerda a les Masies de Roda de Ter (Osona).* Pàgs. 609-619.

L'article presenta una mostra de les troballes procedents de la zona del poblat medieval, classificades no pas per la funció o utilitat de les peces, sinó segons la matèria en la qual foren elaborades. El treball queda estructurat en sis apartats, que corresponen respectivament: 1. Ceràmica; 2. Bronze; 3. Ferro; 4. Vidre; 5. Os; 6. Altres materials. Tota aquesta informació va enriquida amb un nombre important de fotografies i dibuixos.

PASTOUREAU, Michel. *L'origen de l'escut d'armes de Catalunya.* Pàgs. 619-623.

Michel Pastoureau, autor francès, ben conegut entre els estudiosos de l'heràldica, ens dona a conèixer, traduït al català, el treball que aportà al II Simposi Numismàtic de Barcelona, Organitzat per la Societat d'Estudis Numismàtics (filial de l'Institut d'Estudis Catalans). És un bon treball, fet amb gran rigor metodològic.

CRUSAFONT I SABATER, Miquel. *Interrelacions monetàries catalano-provençals.* Pàgs. 623-630.

Una vegada més, Miquel Crusafont es mostra com a gran estudiós de la matèria numismàtica. En aquest escrit analitza en primer lloc el cas del ral coronat, com a punt de partença tipològica d'una gran majoria del diner posterior, per analitzar després l'interessantíssim cas del diner amb escut català que es produí en cronologies molt acostades precisament a Provença i a Catalunya exclusivament.

BASTARDES I PARERA, Rafael. *La majestat de Montgarri.* Pàgs. 630-634.

L'autor presenta en aquest article la nova descoberta de la majestat de Montgarri, la qual forma part del fons del Museu Frederic Marès de Barcelona. L'article palesa el coneixement de l'autor en referència al tema, la qual cosa li permet, després d'una minuciosa anàlisi, de situar aquesta peça entre les majestats nues de tipus popular i de cronologia un xic tardana.

BOLÒS I MASCLANS, Jordi. *Anàlisi pol·línica i història medieval. Aportació al coneixement del paisatge pirinenc durant l'edat mitjana.* Pàgs. 635-638.

L'autor fa l'estudi d'un dels aspectes més oblidats en els estudis de la història: el tipus de paisatge del nostre passat. Acompanyen el treball mapes i gràfiques.

BENET I CLARÀ, Albert. *La batalla de Balltarga. Epíleg de la incursió d'hongaresos a Catalunya l'any 942.* Pàgs. 639-642.

En una darrera publicació es va dedicar ja un article entorn de la incursió d'hongaresos a Catalunya l'any 942. En aquest article es reconstrueix l'itinerari que devia seguir l'expedició i els possibles efectes de les devastacions hongareses.

Al final de la revista s'inclou un apartat de notes de Miscel·lània, en el qual figuren:

CATHERINE MARLIAC: Un frontal dedicat potser a sant Pere, probablement procedent de Catalunya, conservat al Fogg Art Museum (Harvard, Massachusetts), pàg. 641.

MANUEL RIU I RIU: A propòsit de l'humeral islàmic de Sant Eudald de Ripoll. Pàg. 642.

XAVIER BARRAL I ALTET: Arran de la mort de Louis Grodeki (1910-1982). Pàg. 642.

JOAN ALBERT ADELL: Noves dades per a un estudi del transepte elevat d'algunes esglésies alto-medievals. Pàg. 644.

RAFAEL BASTARDES I PARERA: El crucifix de Banyoles. Pàg. 44

M. Teresa Matas i Blanxart

26-IV-84

BADIA I HOMS, Joan. *Notícies sobre restes d'esglésies romàniques descobertes al Baix Empordà.*

Publicacions de l'Institut d'Estudis del Baix Empordà. 1983.

Descriu les descobertes fetes en esglésies que no eren incloses en els inventaris del romànic català: Sant Andreu d'Ullà, Sant Genís de Monells, Santa Margarida de la Vilarnau o Sant Ponç (Palafrugell), i Sant Pere de Vilopriu.

BADIA I HOMS, Joan, i altres col·laboradors. *El dolmen de Dofines, fita del territori del Monestir de Sant Quirze de Colera.* Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos.

Figueres, 1983.

Estudia el territori de l'esmentat monestir, ensems que el Dolmen de Dofines i la Pedra Dreta de Vilamaniscle.

Robert Durbà

